

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta; kuuleminen 3.11.2020

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI JULKISESTA TYÖVOIMA- JA YRITYSPALVELUSTA ANNETUN LAIN 5 LUVUN VÄLIAIKAISESTA MUUTAMISESTA (HE 204/2020 VP)

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väliaikaisesti julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 5 lukua, eli työvoimakoulutusta koskevia säännöksiä. Esityksen tavoitteena on työllisyyden edistäminen ja osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen erityisesti kasvavilla toimialoilla ja erityisesti COVID-19-pandemian jälkeen. Työvoimakoulutuksella täydennettäisiin opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaa koulutustarjontaa.

Keskeinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia väliaikaisesti siten, että ELY-keskus ja TE-toimisto voisivat hankkia ja tarjota työvoimakoulutuksena nykyisen lisäksi:

- korkeakoulututkintoon johtavia opintoja henkilöasiakkaalle keskeytyneiden korkeakouluopintojen loppuunsaattamiseksi,
- saman alan korkeakoulututkintoon johtavia opintoja henkilöasiakkaalle, jolla on opistoasteen tutkinto tai vastaavan tasoinen ulkomailla suoritettu tutkinto,
- uuteen korkeakoulututkintoon johtavia opintoja henkilöasiakkaalle, joka on jo suorittanut korkeakoulututkinnon, jos henkilö voidaan aikaisemman tutkintonsa perusteella hyväksyä sellaiseen rajatulle kohderyhmälle suunnattuun koulutukseen, johon hakevien kelpoisuuden korkeakoulu on määritellyt erikseen, ja jos tutkinnon suorittamisen arvioidaan kestävän enintään 24 kuukautta.

Opiskelijaksi valitseminen edellyttäisi muun työvoimakoulutuksen tavoin, että henkilö soveltuu koulutukseen ja sen tavoitteena olevaan ammattiin tai tehtävään ja että hänellä on TE-toimiston toteama koulutustarve. Kun työvoimakoulutuksena hankittaisiin korkeakoulututkintoon johtavia opintoja, TE-toimisto vastaisi opiskelijoiden valitsemisesta (yhteishankintakoulutuksissa mahd. yhdessä työnantajan kanssa) ja yliopisto tai ammatikorkeakoulu päättäisi opiskelijaksi ottamisesta. Lisäksi opiskelijavalintaan sovellettaisiin kyseistä koulutusta koskevia ammattikorkeakoululain (932/2014) tai yliopistolain (558/2009) säännöksiä opiskelijaksi ottamisen

perusteista, kelpoisuudesta opintoihin, esteettömyydestä ja opiskelijaksi ottamisen edellytyksistä sekä opiskelijaksi ottamiseen tai opiskelijavalintaan liittyvästä tiedonsaannista. Työvoimakoulutuksena hankittavien korkeakouluopintojen olisi edettävä siten, että opiskelija saisi opintokokonaisuuteen kuuluvia opintosuorituksia keskimäärin viisi opintopistettä opiskelukuukautta kohti.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai työ- ja elinkeinotoimiston olisi ennen korkeakoulututkintoon johtavien opintojen hankintapäätöstä pyydettävä asiasta lausunto opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Lisäksi säädettäisiin ammattikorkeakoululain ja yliopistolain ja niiden nojalla annettujen säännösten soveltamisesta työvoimakoulutukseen, jollei julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa toisin säädetä.

Nyt ehdotettuja säännöksiä vastaavat säännökset olivat voimassa vuoden 2017 loppuun asti. Edellä kahta ensimmäistä kohtaa vastaavat säännökset sisältyivät julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 2 §:n 1-3 momenttiin 31.12.2017 asti. Kolmatta kohtaa vastaavat säännökset puolestaan sisältyivät 1.6.2017-31.12.2017 voimassa olleeseen mainitun lain 5 luvun 2 §:n 3 momentin muutokseen. Mahdollisuus hankkia korkeakoulututkintoon johtavia opintoja työvoimakoulutuksena poistui 1.1.2018 voimaan tullessa, ammatillisen koulutuksen uudistukseen liittyneellä lainmuutoksella (548/2017). Nyt siis ehdotetaan, että korkeakoulututkintoon johtavia opintoja olisi väliaikaisesti mahdollista hankkia työvoimakoulutuksena aiemmin voimassa olleita säännöksiä vastaavasti.

Työvoimakoulutuksen etu työnhakijan omaehtoisten opintojen tukemiseen työttömyysetuudella nähden on, että koulutus on vahvemmin työvoimapoliittisin perustein ohjattua ja kohdennettua. Jos koulutus hankitaan työ- ja elinkeinohallinnon hankintajärjestelmässä työvoimakoulutuksena, se voidaan suunnata työnhakijoille ja vieläkin tarkemmin halutuille valikoiduille kohderyhmille sen sijaan, että koulutusohjelma on avoimessa haussa kaikille halukkaille omaehtoisena koulutuksena. Lisäksi koulutusten toteutusaikatauluja voidaan sovittaa tehokkaammin työmarkkinoiden tarpeisiin ja hankittavat koulutusohjelmat suunnitellaan kunkin alueen työmarkkinoiden tarpeista lähtien.

Pääasialliset vaikutukset

Ehdotuksessa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen arvioidaan aiemman soveltamiskäytännön perusteella osallistuvan vuosittain noin 200-500 henkilöä ja arviolta noin 750 eri henkilöä lain soveltamisaikana. Väliaikaisesti voimassa olevan muutoksen johdosta voidaan parantaa työllisyyttä arviolta alle sadalla henkilöllä muutaman seuraavan vuoden aikana.

Koulutuskustannukset olisivat lakimuutoksen voimassaoloaikana yhteensä arviolta noin 12,5 miljoonaa euroa. Kustannukset voitaisiin kattaa olemassa olevilla työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan pääluokan työllisyyden hoidon momentin 32.30.51 määrärahoilla.

Ehdotuksen arvioidaan lisäävän maksettavien kulukorvausten määrää noin 225 000 eurolla vuonna 2021, noin 900 000 eurolla vuonna 2022, noin 450 000 eurolla vuonna 2023 ja noin 180 000 eurolla vuonna 2024. Kulukorvaukset rahoitetaan sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan momenteilta (33.20.50 ja 33.20.52).

Lisäksi ehdotuksen arvioidaan lisäävän työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavien korotusosien ja korotettujen ansio-osien maksamista yhteensä enintään 785 000 euroa muutosten soveltamisaikana. Mainittu summa työttömyysetuuden korotusosista jakautuisi ensimmäisille vuosille siten, että vuonna 2021 tulisi maksettavaksi arviolta enintään 155 000 euroa ja vuonna 2022 arviolta enintään 630 000 euroa. Korotettu ansio-osa ja korotusosa rahoitetaan samoilta momenteilta kuin kulukorvaukset.

Arviota siitä, missä määrin ehdotettu mahdollisuus opiskella korkeakoulututkintoon johtavia opintoja työvoimakoulutuksena korvaisi työttömyysetuudella tuettua omaehtoista opiskelua, ei voida esittää. Tästä syystä arvio korotusosien kustannuksista perustuu oletukseen, että ehdotettu työvoimakoulutus ei lainkaan korvaisi työttömyysetuudella tuettua omaehtoista opiskelua. On kuitenkin todennäköistä, että työvoimakoulutus korvaisi osittain omaehtoista opiskelua työttömyysetuudella, joten aktiivijalta maksettavien etuuksien määrän lisäys olisi tätä pienempi.

Vuosina 2021-2024 valtion talousarviossa huomioidaan määrärahan siirtona momentilta 32.30.51 Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha, 2v) momenteille 33.20.50 ja 33.20.52 edellä mainitut summat kulukorvauksien, korotusosien ja korotettujen ansio-osien maksamiseen.

Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2021 täydentäväksi talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotuksesta aiheutuu sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan momenteille (33.20.50 ja 33.20.52) yhteensä arviolta 380 000 euron lisärahoitustarve vuodelle 2021.

Valtion vuoden 2021 täydentävässä talousarvioesityksessä huomioidaan määrärahan siirtona momentilta 32.30.51 Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha, 2v) momentille 33.20.50 yhteensä 90 000 euroa ja momentille 33.20.52 yhteensä 290 000 euroa kulukorvauksiin ja työttömyysetuuden korotusosaan ja korotettuun ansio-osaan.

Voimassaolo ja soveltaminen

Lakimuutoksen ehdotetaan tulevan voimaan 1.1.2021 ja olevan voimassa 30.6.2022 asti. Muutos olisi väliaikainen, koska parlamentaarinen jatkuvan oppimisen uudistus kattaa myös tässä tarkoitettut kohderyhmät ja tarpeet. Jatkuvan oppimisen uudistus kattaa työssä olevien, työttömien, ja työvoiman ulkopuolella olevien osaamisen kehittämismahdollisuudet. Uudistuksen linjaukset valmistuvat vuoden 2020 lopussa ja niiden toimeenpano käynnistyy vuonna 2021.

Lakia sovellettaisiin opintoihin, jotka alkavat viimeistään 30.6.2022 ja päättyvät viimeistään 30.6.2024. Ensimmäisten koulutusten arvioidaan voivan alkaa aikaisintaan keväällä 2021.

LIITE

Ppt-esitys

Laati: hallitussihteeri Meri Pensamo